

Rekonstrukcija i tako to

„Šta radi odgovorna vlast? Štedi, investira, ne udvara se, poštuje dugoročne interese zemlje. Šta radi demagoška i neodgovorna vlast? Troši, zadužuje se, ugađa sitnim prohtevima i kupuje socijalni mir, ali sve po cenu dugoročnog propadanja“, reči su premijera Srbije **Zorana Đinđića** koji je ubijen pre osam godina. Sa ovim rečima tragično ubijenog premijera moći će da se upoznaju njegovi brojni pošтоваoci iz Srbije i sveta u Virtuelnom muzeju koji se otvara na osmu godišnjicu atentata (www.zorandjindjic.org). Građani Srbije iz godine u godinu sve više poštuju delo pokojnog premijera i prepoznaju kakva je praznina na političkoj sceni nastala njegovim odlaskom. Da li ove reči prepoznaju srpski političari?

Sudeći po rekonstrukciji Vlade koja je u toku, srpska politička elita, uključujući i Đinđićevu Demokratsku stranku, nije razumela razliku između odgovorne i neodgovorne vlasti.

Mesecima najavljivana rekonstrukcija Vlade Srbije biće formalno završena sredinom naredne nedelje. Vlada premijera **Mirka Cvetkovića**, formirana u julu 2008. godine, do sada je brojala 24 člana sa 21 resorom, a posle rekonstrukcije će imati 21 člana i 17 resora. Ako se izuzme činjenica da će Vlada imati tri

člana i četiri ministarstva manje, da je osam ministara ostalo bez funkcije i da smo dobili četiri nova ministra – ništa se nije promenilo.

Prema jednom istraživanju javnog mnjenja koje je urađeno u februaru ove godine, više od 73 odsto građana smatra da Srbija ide u „pogrešnom pravcu“. Još porazniji podatak za Vladu je da svega 9 odsto građana Srbije veruje da će se ekonomska situacija u narednih godinu dana biti bolja za razliku od 73 odsto građana koji veruju u pogoršanje. Mišljenje građana o sposobnosti Vlade je još poraznije za vladajuću koaliciju - više od 87 odsto građana veruje da Vlada nije u stanju da izađe na kraj sa ekonomskom krizom u kojoj se zemlja nalazi. Problem sa rejtingom nema samo Vlada, već i njen premijer Cvetković. Prema istraživanju, 28,7 odsto građana veruje da on dobro radi posao nasuprot 50,7 odsto koji smatraju da posao ne radi dobro. Zanimljivo je da svoj stav o radu premijera nema čak 15,2 odsto građana, a da 4,4 odsto nikada nije čulo za njega. Srbija se nalazi na godinu dana pre izbora i jasno je da vladajuća koalicija mora nešto da preduzme kako bi pokušala da popravi kako rejting Vlade, tako i stranaka koje je čine. Rekonstrukcija se nametnula kao jedno od mogućih rešenja za to.

Loš rejting Vlade je, između ostalog, posledica greške koja je napravljena prilikom njenog formiranja. Tada je predsednik Srbije **Boris Tadić** koji je i lider najjače stranke vladajuće koalicije, Demokratske stranke (DS), odlučio da premijer bude nestranačka ličnost, ekonomista i dotadašnji ministar finansija – Mirko Cvetković. Cvetković se u političkom životu Srbije pojavio godinu dana pre izbora za premijera kada je, za širu javnost, iznenada od strane Predsedništva DS-a predložen za ministra finansija u Vladi **Vojislava Koštunice** (lider sada opozicione Demokratske stranke Srbije i bivši predsednik SR Jugoslavije, zajedničke države Srbije i Crne Gore). Prema pouzdanim informacijama, tada je predložen kao treće rešenje za ministra finansija, pošto su prva dva kandidata odbila tu funkciju. Njegova „politička karijera“ je meteorska. Vlada u kojoj je bio ministar finansija pala je 2008. godine i on je posle vanrednih izbora iste godine postao premijer Srbije. Cvetković je tehnokrata, osoba bez leaderske harizme i političkog uticaja, ali i bez podrške kako u Demokratskoj stranci, tako i u drugim strankama vladajuće koalicije. Ruku na srce, i prilikom izbora za premijera, kao i godinu dana ranije, Cvetković se pojavio kao kompromisno rešenje između dve struje u stranci, koje su predlagale stranačke funkcionere ministra spoljnih poslova **Vuka Jeremića** i vojvođanskog premijera (Vojvodina je severna pokrajina u Srbiji koja predstavlja najrazvijeniji deo zemlje) **Bojana Pajtića** za

premijera Srbije. U skladu sa situacijom, Cvetković je prepuštao da se najvažnije političke odluke donose na drugim mestima u državi. Bez političke podrške, pre svega Demokratske stranke i njenog lidera Tadića, nije uspeo da postane autoritet potpredsednicima Vlade, koji su ili lideri manjih stranaka vladajuće koalicije ili visoki funkcioneri Demokratske stranke. Postao je izvršilac odluka koje su se donosile na nekom drugom mestu.

Vladajuća koalicija nije ni pokušala da u javnosti izgradi predstavu da Vlada i premijer odlučuju o važnim pitanjima.

Predsednik Republike, kao i lideri drugih stranaka vladajuće koalicije, često su u javnosti preuzimali nadležnosti Vlade i tako dodatno urušavali njen ugled. Posledica ovakvog ponašanja je nizak rejting Vlade. Naravno, istine radi, mora se istaći da je svetska ekonomska kriza dodatno otežala položaj Vlade i sprečila je da sprovede mnoge planirane projekte. Činjenica je da se Vlada nije snašla i nije ponudila građanima odgovore na probleme sa kojima žive. Popularnost pojedinih državnih funkcionera, pre svih članova DS-a, poput predsednika Vlade Autonomne pokrajine Vojvodina **Bojana Pajtića**, gradonačelnika Beograda **Dragana Đilasa** i ministra odbrane **Dragana Šutanovca**, dokazuje da se i u vreme krize može imati podrška građana ako se dobro radi posao.

Mirko Cvetković je očigledno pogrešan čovek na pogrešnom mestu. Problem za vladajuću koaliciju je što su posle tri godine shvatili da se nizak rejting Vlade odražava i na stranačke rejtinge.

Tu dolazimo do pravog motiva za rekonstrukciju Vlade. Vladajuća koalicija ovom poslu nije pristupila zato što želi da troškovi preglomazne srpske državne administracije budu manji, da manje službenika bolje obavlja poslove uprave ili da Vlada bude efikasnija.

Za vladajuću koaliciju rekonstrukcija je marketinški potez, odnosno uvod u predizbornu kampanju.

Zato će smanjena Vlada Srbije biti u funkciji preidizborne kampanje koja počinje a njen novi program koji je najavio premijer Cvetković treba razumeti kao izborni sa nizom kratkoročnih mera koje su usmerene ka biračima. To je i razlog zbog koga premijer Cvetković nije uspeo da objasni gostujući u popularnoj TV talk show emisiji „Utisak nedelje“ zbog čega se Vlada Srbije rekonstruiše. Gledaocima je ponudio odgovor da se rekonstrukcija vrši „**da bi Srbija dobila evropsku Vladu**“!? Inače, kada je pokrenuta priča o rekonstrukciji u javnosti je kao razlog za njeno sprovođenje navodjeno smanjenje državne administracije, smanjenje javne potrošnje i veća efikasnost državne uprave. Nešto kasnije, premijer Cvetković je tražio od

svih ministara da podnesu izveštaje o radu kako bi „odlučio“ o tome ko će da ostane a ko ne na ministarskoj funkciji. Izveštaje je dobio, ali javnost nikada nije upoznata sa time da li je neki ministar loše radio posao. Na kraju, rekonstrukcija je sprovedena jer je procenjeno da je to neophodan potez vladajuće koalicije u izbornoj godini, a razlog više nije bio ni bitan. Pošto rekonstrukcija nije dovela do smanjenja troškova i administracije, kao i veće efikasnosti uprave, javnosti je ponuđeno objašnjenje da se rekonstrukcija sprovodi zbog Evrope!?

Priča o rekonstrukciji je priča o vladajućoj koaliciji, odnosno o njenoj efikasnosti. Pitanje rekonstrukcije Vlade, odnosno odgovornosti pojedinih članova Vlade za svoj rad, pokrenuto je od strane predsednika Srbije Borisa Tadića još 2009. godine. Ta ideja je više puta ponavljana i obnavljana od strane Predsednika, da bi septembar 2010. godine bio najavljen kao mesec dogovora koalicionih partnera o rekonstrukciji Vlade. Potom je promociju te ideje preuzeo lider jedne od manjih stranaka vladajuće koalicije G17 Plus **Mladen Dinkić**. Kraj 2010. godine je bio određen kao krajnji rok za rekonstrukciju, pa kraj januara 2011. godine, da bi kao poslednji rok bio određen 1. mart 2011. godine. Tako je rekonstruisana Vlada za koju je sam premijer Cvetković pre nekoliko meseci izjavio da „**dobro funkcioniše i da tim koji dobija ne treba menjati**“!?

Činjenica je da nije bilo Dinkićeve energije, upornosti i ostavki kako njegovih ministara, tako i njega lično, rekonstrukcije verovatno ne bi ni bilo. Da je bilo po Dinkiću - rekonstrukcija bi bila ozbiljnija. On je jedini svestan da je za promenu imidža Vlade neophodno promeniti njenog prvog čoveka.

Jedino takva radikalna promena bi možda kod birača dala neke rezultate, mada novi premijer ne bi imao ni godinu dana vlasti. Javno saopštavanje ove ideje koštalo je Dinkića mesta u Vladi; do ozbiljnije rekonstrukcije nije došlo i sve se svelo na promenu nekolicine ministara.

Način na koji je sprovedena rekonstrukcija predstavlja pobedu G17 Plus i njenog lidera Mlađana Dinkića.

Dinkić je samo nekoliko nedelja ranije podneo ostavku na mesto potpredsednika Vlade kako bi sprečio da na predlog premijera bude smenjen u parlamentu i izgledalo je da je potpuno poražen u sukobu sa DS-om. Ipak, pokazalo se da je Dinkić uspeo da sačuva svoju stranku i što je najvažnije poslanike. Pokazalo se da vladajuća koalicija bez G17 Plus nema većinu u parlamentu, kako se špekulisalo u javnosti odmah prole odlaska Dinkića iz Vlade. S obzirom da većine nije bilo

bez Mlađana Dinkića, rekonstrukcija je sprovedena pod njegovim pravilima, a on i njegova stranka su se na velika vrata vratili na političku scenu. Istina je da vladajuća koalicija i nije imala puno izbora posle sukoba da Dinkićem. Pravljenje nove vladajuće većine u Skupštini uz pomoć glasova ultranacionalističke Srpske radikalne stranke na čijem čelu se nalazi haški optuženik **Vojislav Šešelj**, nije bilo moguće, jer bi u izbornoj godini to veoma skupo koštalo DS. Druga opcija je bila da DS nastavi da vlada uz pomoć dela Dinkićevih poslanika, kao i uz glasove Liberalno-demokratske partije, proevropski orjentisani opozicione stranke što se pokazalo nemogućim jer su poslanici G17 Plus ostali verni svom lideru. Treća mogućnost je da se odmah raspišu vanredni izbori, što DS sebi nije mogla da dozvoli jer bi u javnosti izgledalo da je Vlada pala. Pored toga, DS u ovom trenutku nije spremna za izbore. Ostalo je dakle da se rekonstrukcija dogovori sa Dinkićem. Ta činjenica, kao i odluka Demokratske stranke da premijer ostane Mirko Cvetković, odredili su način rekonstrukcije Vlade. Bila je to mala Dinkićeva osveta koalicionim partnerima. Kada već nije mogao da sprovede temeljnu rekonstrukciju Vlade sa novim premijerom i novom energijom, insistirao je da se promene vrše samo u okviru resora koji pripadaju jednoj političkoj stranci, da stranke samostalno odlučuju kog ministra će smeniti, a koga postaviti, kao i da se spajanja resora vrše samo

u okviru ministarstva koja pripadaju jednoj stranci!? Tako je i bilo. Rekonstrukcija je sprovedena tako što je svakoj stranci ostavljeno da se sama odrekne nekoliko ministara, kao i da na osnovu toga vrši spajanja više ministarstava u jedno. Tako se prilikom rekonstrukcije nije vodilo računa kako da se smanjenjem broja ministarstava reši problem glomaznosti Vlade i njene neefikasnosti. Nije se vodilo računa ni da li neki ministar dobro radi ili ne, već su partije odluke donosile na osnovu svojih stranačkih interesa. Premijer Cvetković je samo prikupio partijske predloge i objavio rekonstrukciju. Kako je rekao u već pomenutoj TV emisiji "Utisak nedelje" – **"partije predlože svoje kadrove, a ja kažem da ili ne"**. Dobri poznavaoци prilika u Vladi kažu da premijer kaže samo da.

Da bi rekonstrukcija bila uspešna, potrebno je da Vlada i novi ministri građanima ponude nove ideje i novu energiju. Novu energiju je, doduše, premijer obećao predstavljajući rekonstruisanu Vladu građanima. Međutim, način na koji je sprovedena rekonstrukcija, način na koji su spajana ministarstva i imena novih ministara – to ne obećavaju. Ministarstva su spajana tako da je to dovelo do tako čudnih rešenja da je već sada jasno da će ih nova vlada, koja će biti formirana posle sledećih izbora, makar je činile iste stranke, sigurno promeniti. Štaviše, pojedini resori su tako spajani da je veliko pitanje da li će uopšte biti moguće da

funkcionišu kao jedno ministarstvo!? To se odnosi na novi veoma složeni resor poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede, kao i na gašenje Ministarstva energetike i rudarstva, odnosno pripajanje energetike infrastrukturi, a rudarstva Ministarstvu za zaštitu životne sredine. Ništa manje ne čudi novo rešenje po kome će se u jednom ministarstvu naći kultura i informacione tehnologije.

Srbija koja tvrdi da je njen osnovni cilj priključenje Evropskoj uniji nema Ministarstvo za priključenje EU, ali zato ima Ministarstvo za Kosovo i Metohiju, teritoriju koju smatra svojim sastavnim delom.

S druge strane, ukida se Ministarstvo rudarstva i energetike koje je nosilac energetske saradnje sa Ruskom federacijom, sa kojom će Srbija u junu potpisati Ugovor o strateškom partnerstvu. Zanimljivo je da je ukinuto Ministarstvo nauke i pripojeno prosveti u vreme kada sve evropske zemlje ulažu u obrazovanje i znanje svog stanovništva. Na kraju, smenjena je ministarka finansija, tehnokrata **Diana Dragutinović**, kako bi premijer Cvetković istovremeno bio i ministar finansija!? Resor finansija je veoma složen i zahteva na svom čelu ne samo vrhunskog finansijskog stručnjaka, već i osobu koja će raditi samo taj posao. Sada će čovek koji nije do sada uspevao uspešno da rukovodi Vladom dobiti na rukovođenje Ministarstvo

finansija, u čijem su sastavu i Uprava prihoda i Uprava carina.

Ovako sprovedena rekonstrukcija bez plana, analiza i racionalnih odluka, pokazala je nepoštovanje vladajuće koalicije prema državi, institucijama i demokratskim procedurama.

Takva "partizanština" (izraz koji je u svojim delima koristio poznati srpski pravnik i državnik **Slobodan Jovanović** za korišćenje države u partijske svrhe) u državnoj upravi pokazuje da vladajuća koalicija državnu upravu smatra sopstvenim plenom koji je osvojen na izborima i sa kojim može da radi šta želi.

Odluka da Cvetković bude i ministar finansija pokazuje plan vladajuće koalicije u narednih godinu dana. Kako bi to rekli spin doktori, odlučeno je da se Cvetkoviću "napumpaju mišići" kako bi se na taj način podigao rejting Vlade. Veoma je indikativno, bar što se tiče Predsednika Republike i Demokratske stranke, njihovo odsustvo iz medija u vezi sa rekonstrukcijom Vlade. To do sada nije bila praksa, a često mešanje drugih državnih organa, kao i političkih partija vladajuće koalicije u rad Vlade, dovelo je, između ostalog, do rejtinga koji danas Vlada ima. Sada je sve ostavljeno premijeru Cvetkoviću. Koliko će biti moguće nekome sa tako lošim rejtingom popraviti imidž za tako kratko vreme, pitanje je za vladine spin

doktore. Šanse za to su veoma male, uz naklonost svih medija na koje Vlada ima uticaj. Isuviše je dugo u javnosti stvarana slika o Cvetkoviću kao političaru koji se ništa ne pita, koji ni o čemu ne odlučuje i koji ne ume da vodi Vladu, da bi za tako kratko vreme bila promenjena. Uostalom, jedan od najpopularnijih karikaturista u zemlji, svakog dana na karikaturama slika premijera Cvetkovića kao konobara u Vladi. Teško je poverovati da osobe koje se bave strategijom političke kampanje za DS to ne znaju. Pre će biti da se na isključivom Cvetkovićevom pojavljivanju insistira kako se ostali čelnici DS-a, a pre svih lider stranke i Predsednik Republike, ne bi u javnosti povezaivali sa nepopularnom Vladom. Ili još tačnije - da ne bi bili odgovorni za neuspeh rekonstrukcije.

Vlada će poslednje godine svog mandata biti posvećena ostvarivanju što boljeg izbornog rezultata vladajuće koalicije. Zato se može očekivati da njen Program bude spisak kratkoročnih mera sa momentalnim efektima kako bi se postigao što bolji izborni rezultat.

To znači da će suštinske reforme društva i ekonomije biti odložene na najmanje godinu i po dana. To je veoma loša vest za građane Srbije. Kako će izgledati vladine mere najavio je sam premijer Cvetković, kada je objavio uvođenje olakšanog servisiranja, odnosno grejs perioda u otplati kredita na sva

kreditna zaduženja građana duža od godinu dana . **"Uz smanjeni kredit, život građana će se poboljšati"**, kazao je Cvetković i precizirao da će se mera odnositi na kreditna zaduženja duža od godinu dana, a biće olakšano servisiranje tog duga uvođenjem grejs perioda, odnosno vremenskog pomaka u otplati kredita. **"Građani će biti u situaciji da se u narednih godinu i po, do dve godine, njihove rate prepolove i da ne plaćaju onoliko koliko su te rate sada"**, precizirao je Cvetković. Premijer je naveo da 900 hiljada ljudi u Srbiji trenutno ima dugoročna kreditna zaduženja, bilo da je reč o stambenim ili potrošačkim kreditima, kao što je, recimo, kupovina automobila. Ovakvih populističkih mera biće još u ovoj predizbornoj kampanji. Koliko će one koštati državu, nikog neće interesovati. Ceh će ionako da plati neka druga vlada i neke druge generacije.

Koliko će ovakva Vlada biti stabilna? Činjenica je da ona ima istu većinu u parlamentu kao prethodne tri godine, ali da je G17 Plus sada jednom nogom u Vladi, a jednom u opoziciji, jer je njihov lider van izvršne vlasti. Na pitanje novinara da li će on, kao čovek iz senke, ubuduće upravljati članovima vlade iz njegove stranke, Dinkić je rekao da može da bude **"čovek iz senke samo onoliko koliko je to i Boris Tadić - ni manje ni više"**.

Dinkić će svakog dana procenjivati da li njegova stranka ima koristi od rada Vlade ili ne. Njegovi ministri će u okviru Vlade voditi svoju kampanju. On neće smeti da ruši Vladu, ali će stalno tražiti neka principijelna pitanja i sukobljavati se sa njom i tako posredno voditi kampanju odnosno pokazivati biračima da on može bolje od DS-a.

Prva Dinkićeva izjava kao poslanika **"da se Vlada odvojila od naroda"** i da je preko parlamenta treba podsetiti ko ju je birao, potvrđuje ovu teoriju. Dinkićeva podrška vladi će zavisi samo od toga da li preko nje može da vodi uspešnu kampanju ili ne. Zato su, kada je u pitanju G17 Plus, svi scenariji mogući – i da svi ministri ove stranke u nekom trenutku podnesu ostavke, da stranka preko poslanika u Skupštini ucenjuje Vladu u vezi sa određenim projektima i zakonskim rešenjima. Dakle, rekonstruisana Vlada će biti nestabilnija.

Nove energije u okviru rekonstruisane Vlade nema, a nema ni novih ministara koji su najavljivani kao osveženje pred izbore. Iz predloženog spiska ministara, vidimo da "novih lica u politici" uopšte nema. Od četiri nova ministra, jedan je bio dugogodišnji predsednik Skupštine, dvojica su bivši ministri, a jedan je dosadašnji državni sekretar. Pa gde je tu, uz 13 starih ministara i

premijera, „nova energija“ koja će Vladi povećati efikasnost i autoritet? Nije, valjda, u novoj medijskoj slici „energičnog premijera“ i u novoj odredbi Zakona o Vladi kojom se njeni članovi obavezuju da u javnim nastupima izražavaju i zastupaju stavove i odluke Vlade, čime se samo potvrđuje postojanje velikog nejedinstva u Vladi i vladajućoj koaliciji.

Vlada premijera Cvetkovića je loša Vlada. To je opšte mišljenje javnosti. Da li će u poslednjoj godini svog mandata uspeti da nekim svojim merama pomogne vladajućoj koaliciji da dobije izbore, pokazaće vreme. Sve je više onih koji veruju da Vlada i njeni rezultati ne mogu da budu bilo kakav adut DS-u na predstojećim izborima i da će ova stranka koristiti svog lidera Tadića, kao i popularne državne funkcionere Đilasa, Pajtića i Šutanovca, kao svoje izborne adute.

Ipak, na DS-u ostaje odgovornost zbog činjenice da je tokom vlasti ove stranke Srbija imala lošu vladu. **„Jedina korist od loše vlasti je pouka, ako je ima. Pouka da se u budućnosti ne treba pecati na slatke i primamljive udice. Ono što je slatko obično je nezdravo. Lekovi koji leče su gorki. Ova pouka u srpskoj istoriji nije preterano uspevala. Inače ne bi smo imali toliko neuspeha,“** rekao je pokojni premijer Đinđić. Današnji političari u Srbiji su, nažalost, skloni slatkim i brzim rešenjima, umesto da društvu nude lekove koji leče. Može se reći da lekcije iz srpske istorije nisu naučili i sada ponavljamo greške na štetu društva i građana.